

Maja Petrea Fox' båltale

Taler

Maja Petrea Fox
Forfatter og billedkunstner

Dato

23. juni 2023

Sted

Islands Brygge, København

Hej med jer! Først og fremmest, mange tak for at invitere mig til at tale her til aften. Det er mig en ære! Jeg er nødt til at starte med at sige, at jeg står her som en vild kvinde. En komplet vild og fri kvinde, og det er meget nyt for mig, så I må bære over med mig, hvis det stikker lidt af. Lad mig starte med at sige, at jeg ikke gider tale om vejret. Jeg gider heller ikke tale om jeres studenterhuer. Jeg gider ikke tale politik. Jeg gider ikke tale økonomi, 5 års planer, solaltaner, hth-køkkener eller om hvor meget I har skåret ned på kød siden sidste sommer. Selvom jeg er sikker på at det hele er meget, meget flot og I får alle en thumbs up. Jeg gider heller ikke tale om hekse eller trolde, eller det mørke, der snart vil komme. Og jeg gider for guds skyld heller ikke tale om midsommervisen, selvom det nu engang er en fremragende sang. Næ, jeg vil tale lidt om livet. Og jeg vil tale om jer. For det er ikke let at være nogen. Men I står her alle sammen alligevel, i levende live og i bedste sendetid, med bankende hjerter og kroppe af kød og blod. Og det samme gør jeg. Og jeg ved selvfølgelig ikke med jer, men jeg kan i hvert fald godt mærke at jeg er i live lige nu. Shit! Hvor er I mange(!)

En lille historie skal der til: Jeg stammer fra fiskerne på vestkysten, som levede enkle og hårde liv. De mænd, som med store og barkedede næver, rejste sig igen hver morgen, på trods af Vesterhavets insisterende og konstante buldren. De stod som stenkæmper, ved siden af de sidebøjede og vindblæste træer. Min oldefar stod op før fanden fik sko på og tog ud og anlagde høfder sammen med sin far og de andre mænd i området. Udadtil virkede de bryske og hårde, som havet og vinden, men i deres indre ulmede den stille solnedgang i horisonten når havet havde lagt sig. Og det lyder umiddelbart utroligt smukt, ikke sandt? Men mine forfædre ved havet led af helvedes til. De led af traditionerne og forventningerne. Og de gjorde det i sådan et omfang, at det var med livet som indsats. De blødte fra deres hænder, de brækkede deres knogler, de enten blev taget af havet, eller valgte det selv og forsvandt der hvor hav og himmel går i et. De blev syge, de blev tavse, de blev bitre, de blev vrede, og de få der overlevede,

pakkede deres børn og koner og drog ind til fastlandet i afmagt og blev enten gamle meget hurtigt, eller arbejdsløse og endnu mere tavse.

Tilbage til i dag: I oktober sidste år, gik jeg ned med stress, som lægen så fint kaldte det. Det kan selvfølgelig diskuteres hvad det var, men jeg kalder det selv for en bragende og akut omgang af bullshit-allergi og vel nok akkurat det samme, som mine forfædre led af. Det var ikke engang fordi jeg havde travlt. Jeg havde simpelthen bare fået nok. Af alt. Det er ikke første gang, tydeligvis, men denne gang havde jeg altså virkelig prøvet: Sådan at være en rigtig medborger. Et vaskeægte produktivt medlem af samfundet. Sådan en der får 12 i alle sine eksamener, sådan en som giver videre, sådan en rigtig team-player. Vildere, hurtigere, mere! Jeg havde satset hele lortet på dén række, som man siger. Men der gik ikke længe, inden det blev for meget. For fra det øjeblik vi bliver sat i verden, er vi allerede fanget i kasser, systemer og kategorier, vi er fanget af reklamer og medier, vi er fanget i relationer og mønstre, vi er fanget af traditioner og sociale konstruktioner, og mest af alt er vi fanget i vores egne hjerner og de femtenhundrede forventninger der efterhånden tynger os mere end de gavner. Alt dette oveni de, i forvejen, tragikomiske livsvilkår. Det er bestemt ikke kun de udsatte der lider under disse kår, det er lige før de er de eneste der rent faktisk er sluppet fri, men derimod bliver straffet for samme. Er det sådan vi vil leve livet? Jeg er bestemt ikke den første og jeg bestemt heller ikke den sidste, der har følt sig kvalt af kasser, systemer, forventninger og det der er værre. Nej, det accelererede samfund buldrer derudaf i bedste velgående, vi skal være endnu bedre, vi skal være endnu hurtigere og det skal være lige NU og KØB DET I DAG og især de unge løber og løber for at nå det hele, imens hvert andet unge menneske i dag mistrives. Jeg gentager det lige. Hvert andet unge menneske mistrives i dag. Hartmut Rosa kalder det: Samfundets Idiomi – jeg kalder det bullshit-allergi og den spreder sig som steppebrand. Og vi ved det, vi kan mærke det. Om vi vil stå ved det eller ej. Men jeg har her de sidste 8 måneder erfaret, at vi godt kan slippe fri. I hvert fald en lille smule. Da jeg så småt gik i gang med denne tale, her i formiddags, ja, jeg er sådan en type, gik jeg ned og talte med min ven Lars. Lars ved en ting eller to om alting og ingenting. Lars, også kaldet den flyvende hollænder, sælger nr 47, har siddet på Nørrebro station i 27 år og solgt hus forbi. Og da jeg spurgte ham: Hvad er frihed? Så svarede han meget kort og hurtigt: Det vidste han fandme ikke, men han vidste at en opvask ikke havde nogen forventninger til ham og det kunne han godt lide. Desuden havde han set et program om universet i fjernsynet i går, som han stadig var meget optaget af. Og imens Lars fortæller om stjerner og planeter går det

pludselig op for mig, at dette er frihed. Alt dette vi gør i trods. Alt dette vi fylder ind i de små huller i dagligdagen. De små historier, de små handlinger, de ting vi bliver optagede af, når ingen hverken kigger eller har forventninger. Der kan vi være frie. Det er det jeg mener med frihed. Vi bliver sat for nogle fuldkommen urimelige krav i nogle gudsforladte rammer og det vildeste oprør vi kan lave her i livet, er at finde et stykke med frihed, lige meget hvor småt dette stykke så end måtte være. Dét er den eneste frihed vi kan eje. Og så kan det godt være at den frihed jeg taler om, måske er indbildt, men den føles i det mindste godt i al sin ulidelige lethed. Frihed er nemlig lige så enkelt som mågerne over nordvest en søndag morgen. Frihed er gudskelov alverdens fejl og mangler. Frihed er de drømme der aldrig bliver til noget. Frihed er låst inde på den lukkede med store øjne. Frihed er misforstået. Frihed er dumhed. Frihed er angstens dybe rødder der breder sig i brystet og kun løsnes i rædselsskrig. Frihed er apati. Frihed er karse på toppen. Frihed er de tonstunge tårer vi taber, når livet rigtigt rør sig. Frihed er et stort og fedt nej tak herfra. Frihed er min mormor der mister sin hukommelse, imens hun planlægger sin egen begravelse. Frihed er 500 kroner i kontanter. Frihed er regnvejrer der bukker nakken på blomster. Frihed er en firmabil med musikken skruet op på fuldt smadder. Frihed er fremme på højre hånd om 224 meter. Frihed er dit røde og blodige kød der stadig pulserer. Frihed er franskbrød med smør. Frihed er yogamåtter, badehætter og plastikbryster. Frihed er tatoveret som en lille lyseblå sommerfugl på venstre fod som ingen udover dig kan se. Frihed er en hæk og en trailer. Frihed findes i 28 afsnit på Netflix. Frihed er uretfærdigt. Frihed er smukt. Frihed er cigaretter. Frihed er børnenes stilhed med hver deres slikskål imens far og mor sukker. Frihed er en lille krøllet pose i en kold og rystende næve i istedgade. Frihed er Jack Bauer der endelig giver op i 24 timer. Frihed er dybe ridser i brilleglasset. Frihed er nyfødt og nøgen. Frihed er kun bundrådden, hvis du følger normen. Frihed er at jeg helt sikkert giver dig et helt andet svar, hvis du spørger mig igen i morgen. Og her til sidst, så lad mig gøre det helt klart. Du skal ikke præstere for at eksistere. Du har gjort et godt stykke arbejde som menneske, så længe du husker at trække vejret og sluge dit eget spyt regelmæssigt. Så ro på homie, hold ud til du dør.

Kilde

Manuskript modtaget af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Båltale, Nomineret til Årets Danske Tale 2023

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/maja-petrea-fox-baltale>